

УДК 911.3:32

УТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПОСЕЛЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ.)

Оксана Склярська

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, 79007, м. Львів, Україна,
e-mail: Sklyarska@bigmir.net*

Проаналізовано пропозиції реформування адміністративно-територіального устрою в Україні в контексті впливу на розвиток поселенської мережі, зміну статусу, функцій та людності поселень. Вивчено сучасні проблеми розселення в Львівській обл., зазначено периферійні поселення та смуги, сформовані внаслідок значної віддаленості від адміністративних центрів і транспортних шляхів. На підставі аналізу методики формування спроможних територіальних громад виявлено, що в ній не враховано природно-географічних відмінностей сільського розселення, історичних особливостей формування мережі міст, важливості збереження людності і функцій окремих селищ та великих сіл. Виконано суспільно-географічний аналіз пропонованого перспективного плану територіальних громад. Зазначено, що укрупнення відбуватиметься довкола райцентрів, інших міських поселень, рідше – довкола великих сіл. Унаслідок утворення лише трьох або чотирьох громад в окремих районах є небезпеки занепаду віддалених малих сіл. Наголошено, що лише 24 села, які стануть центрами громад, мають перспективи подальшого збереження свого функціонального значення в системі розселення. Функції з обслуговування та роль у системі розселення втрачатимуть селища, які не стануть центрами громад, а будуть приєднані до міських. Фінансова спроможність та інфраструктурна забезпеченість територіальної громади залежатиме від вигідного розташування та соціально-економічного і демографічного потенціалу центрів громад. На прикладі новостворених 26 громад Львівської обл. виявлено значні диспропорції в розмірах, людності, а також помітні проблеми функціонування нової ланки адміністративно-територіального устрою.

Ключові слова: децентралізація, територіальна громада, розселення, адміністративно-територіальна система.

Об'єктивною ознакою політичної організації багатьох держав світу на початку XXI ст. стає зменшення централізації державного управління і, відповідно, інтенсивна реалізація групових інтересів (суспільно-економічних, етнічних, культурних тощо) делегуванням влади у регіони та поселення. Очевидно, ці тенденції не могли оминати Україну, де впродовж останніх десятиліть пропонують і вже реалізують проекти реформування адміністративно-територіального устрою в напрямі децентралізації, збільшення повноважень місцевих органів влади, а також укрупнення територіальних одиниць. Розглянемо місце суспільної географії в дослідженні адміністративно-територіальних систем (АТС) і важливість пропозиції географів щодо реформування адміністративно-територіального устрою (АТУ).

Формування адміністративно-територіальних систем не лише є наслідком суб'єктивних владних рішень “згори”, а й значною мірою відбувається об'єктивно під впливом географічних чинників, що й зумовлює важливість та першочерговість саме

суспільно-географічного аналізу цих процесів. Зрештою, ефективним державне управління буде саме тоді, коли у формуванні системи АТУ враховуватимуть комплексну взаємодію всіх компонентів середовища життєдіяльності (природно-географічних, соціально-економічних, мовно-культурних, розселенських, етнічних особливостей), запити населення “знизу”, про що і йдеться у працях географів. На цьому аспекті наголошував Е. Алаєв: “...чим більше конфігуратором системи управління є об’єктивні економіко-географічні зв’язки, тим більше існує можливостей для прийняття оптимальних чи раціональних рішень” [1, с. 162].

Питання еволюції та реформування АТУ здебільшого висвітлені у працях політологів і державознавців. Теоретичну основу географічного дослідження цієї тематики становлять передусім наукові праці М. Барановського, М. Дністрянського, А. Доценка, О. Заставецької, Л. Заставецької, М. Пістуна, О. Шаблія, Л. Шевчук та ін. Зокрема, у працях М. Дністрянського детально проаналізовано параметри сучасного адміністративного устрою України та наведено пропозиції його реформування [6]. Зв’язок особливостей розселення та адміністративно-територіальних змін розкрито в публікаціях А. Доценка [7]. Суспільно-географічну оцінку сучасного АТУ України виконав О. Шаблій [14]. Наукові пропозиції щодо доцільності тих чи інших змін АТУ, особливо на низовому рівні, містять праці О. Заставецької [9]. Критичний аналіз параметрів новостворених громад областей Українського Полісся наведено в публікаціях М. Барановського [3].

Суспільно-географічні дослідження можливих негативних наслідків об’єднання територіальних громад для майбутнього розвитку поселень регіону є важливими і своєчасними. Тому ми виконували такі завдання:

- проаналізувати сучасну мережу поселень, а також проблеми розселення у Львівській обл., які мають важливе значення в контексті реалізації реформи;
- розглянути пропоновані перспективні плани утворення територіальних громад у Львівській обл. та виконати суспільно-географічний аналіз доцільності чи недоцільності укрупнення на конкретних прикладах;
- детально вивчити методику формування спроможних територіальних громад та відповідність пропонованих планів критеріям цієї методики;
- проаналізувати параметри територіальних громад, утворених у Львівській обл. упродовж 2016 р., зазначивши можливі суспільно-географічні наслідки об’єднання для розвитку сільських та міських поселень.

Львівська обл. складається з 20 районів, 44 міст, 34 селищ та 1 850 сіл. До реалізації адміністративно-територіальної реформи станом на 1 січня 2015 р. в межах області налічувалось 633 сільради. Для міського розселення області характерне значне переважання малих поселень, частина з яких навіть не відповідає офіційному статусу міста, тоді як середніх за людністю міст (50–100 тис. жителів) є лише три – Дрогобич, Червоноград та Стрий. На Львівщині розміщені два з п’яти найменших міст України (менше 3 тис. осіб), а саме – Угнів (1 002 осіб) та Белз (2 352 особи). Загалом у містах проживає 60,7 % населення області і, незважаючи на низьку середню людність, щільність міських поселень є однією з найвищих в Україні. Порівняно з іншими областями Західного регіону, Львівщина має невисокому частку сільського населення – лише 39,3 %. Найбільше занепокоєння викликає зниження середньої людності сіл, зважаючи на те, що частка малих сіл (до 500 осіб) уже становить 58 % від усієї кількості сільських поселень. Найстрімкіші процеси депопуляції у сільській місцевості

Жидачівського та Перемишлянського р-нів, де в 2015 р. зафіксовано природне скорочення на рівні -9,7 % та -11 % за середнього обласного показника -3,4 % [13]. Середня людність села в області – від 346 осіб у Буському до 952 осіб у Пустомитівському р-ні. В області налічується 20 сіл з населенням понад 3 тис. осіб, з них найбільші є прильвівськими – Зимна Вода, Сокольники, Солонка, Давидів, Оброшине. Частка великих сіл є значною також у Дрогобицькому (35 %), Стрийському (33 %), Миколаївському районах, тоді як у східних і північно-східних – Буському, Бродівському Перемишлянському, Золочівському – менше 10 % [11].

Важливим показником сільського розселення, який поряд з середньою людністю має пріоритетне значення в контексті реалізації адміністративно-територіальної реформи, – це відстань між поселеннями та віддаленість від районного центру. Наприклад, середня відстань між селами в області становить 3,6 км і є максимальною в гірських районах – 5,3 км у Сколівському і 4,3 км у Турківському. На понад 4 км розташоване одне село від іншого у Радехівському, Жидачівському і Сокальському р-нах [11]. Через витягнутість території окремих районів та ексцентричне розташування їхніх райцентрів значна кількість сіл області віддалена від міст районного значення на понад 35 км, особливо це характерно для гірських районів, а також Жидачівського, Жовківського.

Найгірше розташування щодо залізничних шляхів має Перемишлянський р-н, адже Перемишляни та абсолютна більшість сіл району є за 30 км і більше від найближчої залізничної станції (Великі Глібовичі). У переліку найбільш віддалених від залізниці міських поселень (понад 20 км) – Угнів, Краковець, Журавно, Лопатин, Меденичі, Немирів, Підкамінь та Поморяни.

Значна кількість поселень Бродівського, Сколівського, Старосамбірського і Турківського районів розташована на відстані понад 100 км від Львова. Водночас віддалені периферійні міста та селища мають величезне значення для обслуговування сільської округи. Наприклад, за розрахунками Н. Дністрянської [5, с. 148–149], такі міста і селища, як Судова Вишня, Глиняни, Бібрка, Ходорів, Бориня, Журавно, Підкамінь, є найбільш розташованим міським поселенням для понад 20 сіл, хоча і їхній інфраструктурний потенціал недостатній для якісного виконання функцій з обслуговування. Демографічний розвиток та соціально-економічне піднесення таких міст і селищ за нових умов можливе внаслідок надання їм статусу центрів громад.

На сучасному етапі в процесі реалізації адміністративно-територіальної реформи та першочергового її механізму – об'єднання сільрад у територіальні громади (ОТГ) – на Львівщині за неодноразовими змінами до Перспективного плану запропоновано від 85 до 95 таких ОТГ. Загальним інструментарієм об'єднання є Закон “Про добровільне об'єднання територіальних громад” [8], а основні принципи та характеристику цього процесу закладено в Законі України “Про засади державної регіональної політики”. Автори та прихильники реформи називають її беззаперечні позитивні наслідки, серед яких: створення економічно та фінансово спроможних громад; формування нових еліт на місцях; усталення горизонтальних відносин між державними органами, місцевим самоврядуванням, приватним сектором; отримання ширших управлінських можливостей та ресурсної бази. Унаслідок об'єднання громади отримають більше функцій, оскільки утримуватимуть дошкільну освіту і загальну середню освіту, а їхній бюджет перейде на прямі відносини з державним бюджетом. Однак зазначимо, що всі наведені позитивні наслідки є винятково адміністративними, а про зміну міжпоселенських зв'язків, поглиблення периферійності, територіальних

диспропорцій між міськими та сільськими громадами, між малими селами та центрами громад ніхто з авторів законопроектів не зазначає. Водночас фахові географи неодноразово наводили можливі негативні наслідки об'єднання на низовому рівні адміністративно-територіального устрою, тобто на рівні сільських і селищних рад. Зокрема, про значні вади укрупнення сільрад зазначають О. Заставецька й Т. Заставецький [9, с. 10–13]. На їхню думку, позбавлення статусу центрів сільських рад у процесі створення територіальних громад призведе до занепаду периферійних сіл. Центральні поселення ще певною мірою зберігатимуть людність або й поповнюватимуть її з вихідців із інших сіл. А решта сільських поселень поступово занепадатиме, як це було у період ліквідації так званих неперспективних сіл (70-ті роки ХХ ст.). На переконання вчених, погіршиться і транспортна доступність людей до центру громади, де будуть сконцентровані головні управлінські установи, освітні, медичні та культурні заклади.

У яких масштабах відбудеться пропоноване “укрупнення”? Методика формування спроможних територіальних громад, визначена авторами реформи, містить критерії щодо розмірів, людності, зон доступності нових адміністративних центрів, а також наявності закладів соціально-освітньої та побутової інфраструктури [12]. За цією методикою зони доступності потенційних центрів громад визначені на відстані не більше 20 км дорогами з твердим покриттям. Відстань може бути збільшена до 25 км у виняткових випадках. Відповідно до розрахункових нормативів, новостворені сільські громади в Україні мають налічувати близько 8,5 тис. осіб, селищні – 15,6, міські – 33,7 тис. осіб. Щодо сільських громад, то, з огляду на абсолютне переважання малих сіл у Львівській обл., такі громади мають об'єднати по 12–15 сіл, що у випадку віддаленості та периферійного положення є негативним для збереження їхньої людності і транспортної доступності населення до нових центрів. Загалом, визначаючи у методиці єдині критерії кількості населення громад, її розробники не враховують природно-географічних відмінностей сільського розселення, історичних особливостей формування мережі міст за регіонами України і навіть у межах однієї області. Наприклад, у північно-східних районах Львівщини переважно дрібні села, а отже, щоб “назбирати” 7–8 тис. осіб, в одну громаду треба об'єднати більше десятка сіл, тоді як в передгірських районах зі значною часткою великих і середніх сіл таких поселень може бути шість–сім тієї ж площі. Тому, скажімо, у Самбірському р-ні можливе створення десяти громад за Перспективним планом, а в Буському – лише три [4]. Рекомендаційний характер мають також розміри територіальних громад – 300–500 км², а це третина найбільшого та половина найменшого за площею адміністративного району Львівщини, відповідно, у кожному районі, згідно з нормативами, рекомендовано по дві–чотири громади. Методика передбачає також утворення громад об'єднанням поселень різних районів, однак для цього потрібно змінювати їхні межі.

За змінами до Перспективного плану об'єднання громад від 2016 р., відповідно до методики, у Львівській обл. планують утворити 85 ОТГ, з них 40 – міських (громади формуватимуть усі міста області, за винятком Дублян, Соснівки, Стебника та Угнева), 21 селищна та 24 сільські громади. Майже 80 % усіх громад будуть сформовані об'єднанням п'яти і більше органів місцевого самоврядування, а кількість населення майже 90 % ОТГ становитиме понад 5 тис. осіб, половина з них матиме населення понад 20 тис. жителів [2, с. 3]. Уже з цих параметрів нового устрою зрозуміло, що укрупнення відбуватиметься довкола райцентрів, інших міських поселень, рідше – довкола великого

села, тому 609 сіл із сільрадами втратять її, а для 24 ця сільрада трансформується в адміністративний центр новоствореної громади. Відтак, лише ці 24 села мають перспективи подальшого збереження свого функціонального значення, тоді як інші села втратять його в системі міжпоселенських зв'язків, а в майбутньому і людність. Певні функції з обслуговування та роль у системі розселення втрачатимуть селища, які не стануть центрами громад, а будуть приєднані до міських. Однак чотири з них – Гніздичів, Дубляни, Нижанковичі та Нові Стрілища – вже виявили ініціативу та створили громади, об'єднавшись із довколишніми селами. Така самоорганізація вносить корективи в затвердженій Перспективний план, однак є дуже важливою для стримування негативних демографічних і економічних процесів у зазначених селищах. Отже, центрами громад не стануть такі селища: Брюховичі і Рудно (Львівська громада), Запитів (Новояричівська громада), Шкло, Розділ (Миколаївська громада), Жвирка (Сокальська громада), Стара Сіль (Старосамбірська громада), Гірник (Сілецька громада). Щодо останнього, то Гірник поряд із містом Соснівкою (11,5 тис. осіб) об'єднані в громаду з центром у селі Сілець (3,8 тис. осіб), що є парадоксальним прикладом домінування принципу рівновіддаленого розміщення центру, а не його соціально-економічного та демографічного потенціалу.

Існують значні міжрайонні відмінності у проектній кількості громад: наприклад, у Радехівському р-ні пропонують тільки дві громади, у Буському, Бродівському, Городоцькому – по три ОТГ, у Дрогобицькому – сім, а в Самбірському – дванадцять ОТГ. У Стрийському та Самбірському районах центрами шести громад стануть великі села, а їхні площі та людність будуть одними з найменших в області, що можна вважати позитивним у контексті збереження міжпоселенського значення та людності сіл передгірських районів. Однак такі громади матимуть проблеми щодо вирішення важливих питань благоустрою і соціально-економічного розвитку, адже в багатьох з таких сільських невеликих громад немає лікарень (лише фельдшерсько-акушерські пункти), важливих підприємств, які б відрахуваннями у місцевий бюджет сприяли достатній фінансовій спроможності. Водночас у випадку створення лише трьох-чотирьох великих ОТГ на території району є значні небезпеки занепаду віддалених малих сіл, розташованих на відстані понад 20 км від центру громади. Такі віддалені зони не мають беззаперечного центру потенційної громади в межах своєї зони доступності і їх заплановано зачислити до великих проектних громад, попри віддаленість на понад 25–30 км. Це, зокрема, села Ясенів, Дуб'є та інші в Бродівському р-ні, Дунаївці з околицями на Перемишлянщині, Лімна, Лопушанка, Ясениця, також Верхня Висоцька, Гусне у Турківському р-ні. Неможливість утворити спроможну громаду через нестачу ресурсів, віддаленість, погане сполучення, а також ліквідація сільських рад у периферійних селах, безумовно, негативно позначиться на їхньому розвитку. Не стане центром громад, відповідно до Перспективного плану-2016, село Стоянів Радехівського р-ну, тоді як село Павлів (віддалене від стратегічних шляхів) стане центром ОТГ. З огляду на вигідне транспортне положення, значення для обслуговування віддаленої округи Стоянів у випадку надання йому адміністративних функцій могло б поповнити категорію селищ. Селище Запитів включено до Новояричівської громади, хоча саме до Запитова зручніше добиратися жителям сіл утвореної ОТГ.

На початок 2017 р. у Львівській обл. вже створено 26 об'єднаних територіальних громад (див. таблицю), які мають визначені межі, інфраструктурні та єдині фінансові ресурси.

Об'єднані територіальні громади, утворені у Львівській обл. у 2015–2016 рр.
United local communities formed in Lviv region in 2015–2016 biennium

Адміністративний район	Громада	Площа, км ²	Кількість населення, тис. осіб	Кількість поселень	Кількість ЗОШ І–ІІІ ст./лікарень	Максимальна відстань до центру громади, км
Бродівський	Заболотцівська	106	2,7	10	1/1	9,3 (с. Мамчурі)
Городоцький	Великолюбінська	37,8	13,7	21	4/1	25 (с. Яремків)
Жидачівський	Ходорівська	331	26,0	42	11/1	26 (с. Вибранівка)
	Гніздичівська	57,6	6,8	6	2/0	5 (с. Ганнівці)
	Новострілищинська	72	2,7	11	1/0	12 (с. Закривець)
Кам'янка-Бузький	Добротвірська	199	12,0	20	2/1	17 (с. Полонична)
	Жовтанецька	131,0	9,0	12	2/0	12 (с. Якимів)
Миколаївський	Тростянецька	190	7,9	17	4/0	15 (с. Тернопілля)
Мостиський	Шегинівська	147,2	5,2	14	1/0	15 (с. Циків)
	Судово-вишнянська	192	11,0	10	2 /1	16 (с. Берці)
	Мостиська	387	33,3	28	8/1	19 (с. Рожакі)
Перемишлянський	Бібрська	334,5	14,9	30	4/1	18 (с. Мивсева)
Пустомитівський	Давидівська	78,5	13,3	12	3/0	(с. Чижки)
Самбірський	Новокалінінська	109	7,4	8	2/0	19 (с. Велика Хвороща)
	Дублянська	66,4	3,1	7	1/1	16 (с. Мала Хвороща)
	Біковицька	55	6,2	8	3/1	9 (с. Лановичі)
	Бабинська	77	4,3	10	2/0	13,5 (с. Корничі)
	Вільшаницька	79	3,1	9	2/0	15 (с. Скриня)
	Воле-Баранецька	69,4	5,3	15	2/1	10 (с. Берестяни)
	Луківська	55	3,9	7	1/0	7 (с. Купновичі)
	Чукв'янська	77	3,5	7	2/0	11 (с. Звір)
Старо-самбірський	Міженецька	9	2,2	6	1/0	20 (с. Дроздовичі)
	Новомиська	18,4	2,5	14	1/0	13,2 (с. Дешичі)
	Нижанковицька		3,5	3	1/1	7 (с. Библо)
Стрийський	Дашавська	76	3,5	7	2/0	11 (с. Звір)
	Грабовецька	70	3,8	6	1/0	8,5 (с. Монастирець)

Водночас уже на першому етапі реалізації Перспективного плану децентралізації в області помітні значні територіальні диспропорції і потенційні негативні наслідки. Найменшу площу з утворених громад має Міженецька громада (9 км²) Старосамбірського р-ну, яка у 34 рази менша від найбільшої – Ходорівської громади Жидачівського р-ну (331 км²) [4]. Міженецька громада об'єднує лише 2 200 жителів (у 4 рази менше, ніж у нормативах методики формування спроможних громад) шести сіл, а найвіддаленішим від центру громади є село Дроздовичі (20 км). Найбільша за площею у Львівській обл. та в Україні Ходорівська територіальна громада (331 км²) об'єднала понад 26 тис. жителів 42 сіл, 30 з яких є малими (до 500 жителів) і решту 12 – центри сільрад. Найбільш віддаленим селом від Ходорова є Вибранівка (26 км). Безумовно, такі зміни сприятимуть зростанню функцій та значення м. Ходорова, однак усі 12 сіл, де були сільські ради, втратять свої функціональні можливості щодо адміністративного обслуговування прилеглих сіл, а відстань від малих поселень до центрів надання первинних адміністративних, медичних, освітніх послуг зросте. Серед утворених 26 громад у чотирьох кількості жителів менша, ніж 3 тис. Виокремлення таких громад викликає великий сумнів, адже вони не спроможні з такою кількістю населення забезпечити фінансову автономію, функціонування дошкільних установ і загальноосвітніх шкіл. Залежність самодостатності громади від демографічного та соціально-економічного потенціалу її центру доводить і М. Барановський на прикладі реформування адміністративно-територіального устрою поліських областей [3, с. 17].

Ще досі не вирішене питання щодо кількості і меж ОТГ Пустомитівського р-ну, адже прильвівські села важко “відірвати” від головного центру тяжіння – Львова. Давидівська громада утворена однією з перших у районі й охоплює села (Пасіки-Зубрицькі, Кротошин, Чижки та ін.), які обслуговує Львів, а не Давидів. Також передбачене створення Мурованської, Підберізецької, Солонківської та окремої Пустомитівської громад. Загалом визначення меж і складу громад на території, де розташоване місто обласного значення, є доволі проблемним. Більшість сіл, розташованих поряд з Дрогобичем, Самбором, Стриєм та іншими містами, не об'єднані з ними в одну громаду, попри те, що саме ці міста є головними центрами їхнього обслуговування та праці. За таких умов центр громади, що за 10–15 км, для більшості сіл буде тільки формальним, адже жителі і надалі звертатимуться за послугами до великого міста.

Отже, необхідність адміністративно-територіальних змін в Україні є очевидною з огляду на важливість децентралізації та самоуправління для соціально-економічного розвитку поселень. Однак на етапі утворення об'єднаних територіальних громад помітні значні проблеми та небезпеки в контексті трансформації поселенської мережі та зміни статусу і функцій окремих поселень. Запропонована методика адміністративно-територіального реформування містить чіткі кількісні параметри громад, однак не враховує багатьох суспільно-географічних чинників, а також важливості збереження статусу адміністративного центру для деяких малих міських поселень чи великих сіл. Суспільно-географічний аналіз запропонованих схем реформування для Львівщини засвідчив, що є значні диспропорції в розмірах та людності громад, багато сіл залишаються поза зонами доступності центрів громад. Відтак населення “знизу” вносить свої корективи у затверджений Перспективний план, утворюючи свої об'єднані громади. Такі ініціативи позитивні з позицій збереження міжпоселенських зв'язків та потенціалу поселень, однак ці громади не будуть самодостатніми. Фінансова спроможність та

інфраструктурна забезпеченість територіальної громади значно залежатиме від вигідного розташування та соціально-економічного і демографічного потенціалу центрів громад. Тому утворення дрібних сільських громад, що наразі реалізують в області швидше (утворено 14 із 24 перспективних сільських громад), ніж об'єднання довкола міст, не можна вважати позитивним аспектом реформи. Загалом позитивні результати адміністративно-територіальної реформи неможливі без вирішення проблеми транспортного сполучення між поселеннями, стану доріг, розширення мережі соціальних закладів і установ із надання адміністративних послуг, виробничих фондів.

Затвердження Перспективного плану та утворення 26 громад в області є лише першим етапом реалізації адміністративно-територіальної реформи. Процес об'єднання та погодження нових меж і складу проектних громад триватиме. Подальші дослідження цієї проблематики передбачатимуть детальний аналіз формування і функціонування нової ланки адміністративно-територіального устрою в контексті впливу на розвиток поселень, зміну їхнього статусу та людності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Алаев Э. Б.* Социально-экономическая география: понятийно-терминологический словарь. М. : Мысль, 1983. 350 с.
2. *Баранець Т.* Перспективний план Львівщини: аналіз проекту змін до Перспективного плану формування територій спроможних громад Львівської області (аналітична записка). ГО "Європейський діалог". 38 с.
URL: <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2016/10/Perspektivniy-2.pdf>
3. *Барановський М. О.* Демографічний потенціал центрів територіальних громад регіонів Українського Полісся як важливий чинник ефективності адміністративно-територіальної реформи // Регіон-2016: стратегія оптимального розвитку: Матеріали міжн. наук-практ. конф., Харків, 10–11 листопада 2016 р. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. С. 17–20.
4. Децентралізація влади: Львівська область.
URL: <http://decentralization.gov.ua/region/common/id/763>
5. *Дністряньська Н. І., Дністряньський М. С.* Дуже малі міські поселення Львівської області: суспільно-географічний потенціал та перспективи розвитку: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 198 с.
6. *Дністряньський М. С.* Чи потрібно реформувати адміністративно-територіальний устрій України? (політико-географічний погляд) // Політична думка. 2001. № 1/2. С. 28–38.
7. *Доценко А. І.* Адміністративно-територіальний устрій та розселення в Україні. К. : РВПС України, 2003. 76 с.
8. Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад".
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
9. *Заставецька О. В., Заставецький Т. Б.* Географічні засади формування територіальних громад у світлі нового адміністративно-територіального устрою України // Наук. зап. ТНПУ. Серія: Географія. 2005. № 2. С. 10–13.
10. *Кучабський О. Г.* Еволюція адміністративно-територіальних систем: теоретико-методологічний аспект // Актуальні проблеми держ. управління. 2010. № 1 (37). С. 51–59.

11. Органи місцевого самоврядування в Україні / ВРУ.
URL: <http://static.rada.gov.ua/zakon/new/ADM/zmistlv.html>
12. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження методики формування спроможних територіальних громад”.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>
13. Природний рух населення Львівської області: ГУСУЛО. URL:
http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?vid=1&code=18&ozn_news=2&show=1&show2=1
14. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. 742 с.

REFERENCES

1. Alaev, E. B. (1983). *Sotsyalno-ekonomycheskaia heohrafiya: poniatyino-termynolohycheskyi slovar*. Moskva: Mysl, 350 pp. (in Russian).
2. Baranec, T. (2016). *Perspektyvnyi plan Lvivshchyny: analiz proektu zmin do Perspektynoho planu formuvannia terytorii spromozhnykh hromad Lvivskoi oblasti (analytychna zapyska)*. HO “Yevropeyskyi dialoh”, 38 pp. Retrieved from <http://dialog.lviv.ua/wpcontent/uploads/2016/10/Perspektivnyy-2.pdf> (in Ukrainian).
3. Baranovsky, M. O. (2016). Demohrafichnyi potentsial tsentriv terytorialnykh hromad rehioniv Ukrainskoho Polissia yak vazhlyvyi chynnyk efektyvnosti administratyvno-terytorialnoi reformy. Proceedings from the International Science and Practical Conference *Rehion-2016: stratehiia optimalnoho rozvytku*, November 17–20, 2016. Kharkov (in Ukrainian).
4. *Detsentralizatsiia vlady: Lvivska oblast*. Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/region/common/id> (in Ukrainian).
5. Dnistriansky, N. I., & Dnistriansky, M. S. (2013). *Very small urban areas of Lviv region: social and geographic potential and development prospects*. Lviv, 198 pp. (in Ukrainian).
6. Dnistriansky, M. S. (2001). Chy potribno reformuvaty administratyvno-terytorialnyi ustroi Ukrainy? (polityko-heohrafichnyi pohliad). *Politychna Dumka*, 1/2, 28–38 (in Ukrainian).
7. Dotsenko, A. I. (2003). *Administratyvno-terytorialnyi ustroi ta rozselennia v Ukraini*. Kyiv: RVPS Ukraine, 76 pp. (in Ukrainian).
8. Verkhovna rada Ukrainy. (2015). *Zakon Ukrainy “Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad”*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (in Ukrainian).
9. Zastavetska, O. V., & Zastavetsky, T. B. (2005). Geographical basis for the formation of communities in light of the new administrative-territorial structure of Ukraine. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Heohrafiia*, 2, 10–13 (in Ukrainian).
10. Kuchabskyi, O. G. (2010). Evolution of administrative systems: theoretical and methodological aspect. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, 1(37), 51–59 (in Ukrainian).
11. Verkhovna rada Ukrainy. *Orhany mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini*. Retrieved from <http://static.rada.gov.ua/zakon/new/ADM/zmistlv.html> (in Ukrainian).

12. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia metodyky formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad"*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п> (in Ukrainian).
13. *Pryrodnyi rukh naseleння Lvivskoi oblasti: HUSULO*. Retrieved from http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?vid=1&code=18&ozn_news=2&show=1&show2=1 (in Ukrainian).
14. Shabliy, O. I. (2001). *Social Geography: theory, history, Ukrainian studio*. Lviv: LNU Ivan Franko Pub., 734 pp. (in Ukrainian).

Стаття: надійшла до редакції 12.10.2016

доопрацьована 10.11.2016

прийнята до друку 15.12.2016

**CREATING OF UNITED COMMUNITIES IN CONTEXT OF INFLUENCE
ON THE DEVELOPMENT OF SETTLEMENTS
(ON THE EXAMPLE OF LVIV REGION)**

Oksana Skliarska

*Ivan Franko National University of Lviv,
P. Doroshenko St., 41, UA – 79007 Lviv, Ukraine,
e-mail: Sklyarska@bigmir.net*

The article analyses the reform proposals of administrative and territorial structure of Ukraine in the context of the impact on the development of settlement network, change status, functions and population settlements. The current problems of the settlement in Lviv region are studied, peripheral settlements and bands, formed as a result of its remoteness from administrative centres and transportation routes are stated. The analysis methods of forming local communities revealed that it does not take into account natural and geographical differences of rural location, historical features of creating a network of cities, population size and importance of preserving the functions of individual towns and large villages. Socio-geographical analysis of the proposed long-term plan of local communities is made. It is indicated that the consolidation will take place around regional centres and other urban areas, at least – around the large villages. As a result of the formation of only three or four communities in some areas there is a danger of degrade of remote small villages. It is reported that only 24 villages that will become the centres of community, have the prospect of further preserving their functional significance in the settlement system. Villages, that will not become the centres of community, but will be attached to the city, will lose the functions in servicing and the role in the resettlement. Financial capacity and infrastructure provision of the territorial community will depend on location and favourable socio-economic and demographic potential of the community centres. Through the example of the new established 26 communities of Lviv region, large disparities in size, population, and appreciable problems of a new level administrative-territorial structure were revealed.

Key words: decentralization, local community, resettlement, administrative-territorial system.